

Terminologija kao odraz socijalnog i profesionalnog identiteta glazbenika u Hrvatskoj te njezin značaj za muzikologiju i glazbenu pedagogiju

dr. sc. Sanja Kiš Žuvela

docentica, Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za muzikologiju
sanja.kiszuvela@yahoo.com

1. Teoretska baza

Teorijski okvir istraživanja predstavljaju uobičajeni suvremeni standardi za terminološki rad (UNESCO 2005, ISO 704: 2009, Hudeček i Mihaljević 2009 i dr.) te recentna studija o problemima hrvatske glazbenoteorijske terminologije (Kiš Žuvela 2016).

2. Ciljevi

Cilj je istraživanja ustanoviti koje su karakteristike uporabne terminološke norme među glazbenicima u Republici Hrvatskoj s obzirom na njihov profesionalni identitet. Rezultati istraživanja bit će uzeti u obzir kao jedan od temelja za normiranje glazbene terminologije u okviru programa Struna – Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja (www.struna.ihj.hr), prvenstveno namijenjenome znanosti i obrazovanju. Istraživanje se provodi u sklopu projekta Conmusterm – Problemi temeljnoga suvremenoga glazbenog nazivlja u Hrvatskoj (www.conmusterm.eu) – koji financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ).

3. Metod

Metodologija istraživanja uključuje eksperimentalnu metodu (anketiranje glazbenika / samoopažanje) te analizu diskursa u općim (nacionalni digitalni korpusi hrWaC, Hrvatski nacionalni korpus i Hrvatska jezična riznica) i specijaliziranim izvorima (prvenstveno literaturi namijenjenoj glazbenoj pedagogiji).

4. Rezultati

Istraživanje je pokazalo kako jezici za posebne namjene ili jezici struke, baš kao ni opći jezik, nisu jedinstveni već se nužno raslojavaju na kontekstualno uvjetovane razine diskursa (registre) jer moraju omogućavati komunikaciju u funkcionalno različitim situacijama. Metajezik glazbe također se javlja u više registarskih varijeteta koji se prema funkcionalnostilističkim kriterijima naopćeno mogu podijeliti u tri skupine: razgovorne, publicističke i znanstvene (uključujući i pedagoški funkcionalni podstil), iako su granice među njima najčešće nejasne i vrlo propusne. Registarske razlike najznačajnije su na leksičkoj razini pa predstavljaju plodno tlo za terminološka istraživanja. Leksički sadržaj diskursa često razotkriva i profesionalni identitet glazbenika kao skladatelja, izvođača/praktičara, teoretičara, muzikologa, „ozbiljnika“ ili „zabavnika“ itd.

5. Zaključak

Raslojenost jezika nesumnjivo predstavlja stanovito kulturno bogatstvo, no istodobno otežava komunikaciju u stručnim i znanstvenim kontekstima u kojima bi stupanj normiranosti morao biti najviši, a individuacija svedena na najmanju mjeru. Leksička varijacija dovodi do značajnih semantičkih poteškoća, što uslijed upliva stručnoga žargona, te „legitimacije“ identiteta glazbenika. Osobito su problem sinonimija i polisemija, pojave nepoželjne u znanstvenome funkcionalnom stilu i pedagoškome funkcionalnom podstilu koji bi trebali težiti jasnoj i nedvosmislenoj komunikaciji. Ponekad nepostojanje terminološke norme može dovesti do urušavanja pojmovnog sustava, što je vidljivo čak i u nekim izdanjima službeno odobrenim za nastavu teorijskih glazbenih predmeta. Stoga je na temelju postojećih uporabnih

norme potrebno dobro opisati, urediti i standardizirati terminologiju s ciljem unaprjeđenja komunikacije u stručnom i znanstvenom, a pogotovo pedagoškom kontekstu.

Ključne riječi: glazbena terminologija, leksički registri, identitet glazbenika, normiranje jezika, analiza diskursa.

Oblast istraživanja: primijenjena lingvistika (terminologija), muzikologija, glazbena pedagogija.

*Terminology as a reflection of Croatian musicians' social and professional identity:
implications on musicology and music pedagogy*

Sanja Kiš Žuvela, PhD

Assistant Professor, University of Zagreb – Music Academy, Department of Musicology
sanja.kiszuvela@yahoo.com

1. Theoretical background

The research is based upon the most common contemporary standards for terminology work (UNESCO 2005, ISO 704: 2009 etc.) and a recent study on the problems of contemporary Croatian music theory terminology (Kiš Žuvela 2016).

2. Aims

The purpose of this research is identifying the characteristic features of terminological usage among the musicians in the Republic of Croatia regarding their professional identity. The results will be taken into consideration in the process of norming of the Croatian musical terminology within the programme Struna – Croatian Special Field Terminology (www.struna.ihjj.hr) which aims to standardize terminologies within the Croatian scientific and educational system. This research is a part of a larger project, Conmusterm: Problems of basic contemporary musical terminology in Croatia (www.conmusterm.eu), supported by the Croatian Science Foundation (HRZZ).

3. Method

The research includes field research (questionnaires / self-observing) as well as discourse analysis of general corpora (national digital corpora in Croatian) and specialized literature (with an emphasis on literature intended for teaching music).

4. Results

The research confirmed that languages for special purposes share the multilayered structure of general language which depends on the contextually conditioned discourse levels (registers) in order to enable communication in functionally different situations. The metalanguage of music also consists of several registral varieties which may roughly be divided into three groups according to their functional-stylistic features: colloquial, journalistic and scientific (the last one includes pedagogical discourse). Registral differences are most obvious on the lexical level and thus worth further terminological survey. Lexical content often points towards the professional identity of musicians, revealing their subspecializations as a composer, performer, theorist, musicologist, artist or popular musician etc.

5. Conclusion

The multiplicity of linguistic levels can be regarded as a certain cultural richness, but at the same time it often hinders the communication in professional and scientific contexts, which should offer the utmost norm compliance and avoid individuation as much as possible. Lexical variation can lead to significant semantic difficulties, often influenced by the professional jargon which serves as a mode of social identification. Synonymy and polysemy are regarded as the most serious problems within the scientific functional style which should aim at a clear and unambiguous communication. The absence of a terminology norm can even lead to the destabilization of conceptual systems, seen even in some officially accredited Croatian music theory textbooks. Terminology should therefore be thoroughly described, normed and standardized in order to enhance communication in professional, scientific and, above all, pedagogical contexts.

Key words: music terminology, lexical register, musicians' identity, language norming, discourse analysis.

Research areas: applied linguistics (terminology), musicology, music pedagogy.